

МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

К.е.н. М.В. Негрей

Львівський національний університет імені Івана Франка

Україна, м. Львів

marina.nehrey@gmail.com

Сучасну еколого-економічну систему України можна охарактеризувати як таку, що перебуває у стані кризи. Зважаючи на складну економічну ситуацію, що склалася в Україні, кризовим явищам у навколишньому середовищі не приділяється належної уваги ні з боку органів державного управління, ні з боку підприємців, ні самим населенням. Проте збалансована екологічна система є необхідною передумовою економічного розвитку держави. На даний час в Україні лише запроваджується екологічне управління як на рівні держави, так і на рівні регіонів. Однією з найскладніших проблем еколого-економічного управління є стимулювання підприємств до розробки екологічної політики, зокрема до впровадження екологоочисних і ресурсозберігаючих технологій.

Для оцінки ефективності екологічної політики доцільно застосовувати методи економіко-математичного моделювання. За показники результативності екологічної політики підприємства можна використовувати прибуток підприємства, рівень екологічного ризику, рівень безпеки підприємства тощо.

Оскільки в ринковій економіці ефективність функціонування підприємства визначається прибутком, то в подальшому розглядатимемо саме цей показник. Сумарний прибуток підприємства з урахуванням змінних і постійних витрат підприємства та витрат на екологічні заходи становитиме

$$V = \sum_{j=1}^n (p_j - c_j) \cdot x_j - F - Eg, \quad (1)$$

де n – кількість видів продукції, що виробляється на підприємстві; j –

індекс виду продукції ($j = \overline{1, n}$); x_j – випуск j -го виду продукції; p_j, c_j – відповідно ціна та собівартість одиниці продукції j -го виду; F – постійні витрати підприємства; Eg – витрати на екологічні заходи.

Величина Eg може включати розмір штрафів за недотримання певного рівня екологічної безпеки, штрафи за перевищення гранично допустимих норм шкідливих викидів, відрахування у екологічні фонди, витрати на екологічне страхування тощо.

Якщо величина Eg включає штраф за недотримання певного рівня екологічної безпеки ($v(w, s)$), то сума екологічних витрат залежатиме від рівня безпеки підприємства s , нормативного рівня безпеки w та ціни екологічного ризику r_{eg} :

$$v(w, s) = \begin{cases} r_{eg} (w - s), & \text{якщо } s < w, \\ 0, & \text{якщо } s \geq w. \end{cases}$$

При врахуванні екологічних зборів на одиницю випущеної продукції величина Eg включатиме суму екологічного збору (екологічний штраф) $z_j \cdot \max\{0; x_j - m_j\}$, що сплачує підприємство за випуск понаднормової кількості продукції (m_j – гранична норма випуску продукції j -го виду; z_j – екологічний збір на одиницю продукції j -го виду для тієї кількості продукції, що перевищила граничну норму випуску) [1].

Відрахування до екологічних фондів (F) та витрати на екологічне страхування (Is) збільшуватимуть величину Eg на відповідні суми P та Is .

За наявності ефективного податкового механізму регулювання екологічної політики досягнення певного рівня екологічної безпеки підприємства сприятиме зниженню податкової ставки T на величину t_s .

Враховуючи все вищевикладене, прибуток підприємства після оподаткування з урахуванням змінних і постійних витрат підприємства та витрат на екологічні заходи становитиме:

$$VT = \left(\sum_{j=1}^n (p_j - c_j) \cdot x_j - F \right) \cdot (1 - T + t_s) - v(w, s) - z_j \cdot \max\{0; x_j - m_j\} - P - Is \quad (2)$$

Для забезпечення впровадження екологічної політики на підприємствах в першу чергу необхідно є розробка ефективної системи еколого-економічного управління на рівні держави, яка б полягала не лише у жорсткому контролі збитків, завданих навколишньому середовищу, а й у розробці попереджувальних заходів, встановленні системи норм і нормативів, розробці економічних механізмів екологічного управління, сплати компенсацій за впровадження нових технологій, які знижують екологічний ризик, створення ефективної системи екологічного страхування, надання консультацій підприємствам щодо підвищення ефективності екологічної політики на підприємстві тощо.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Негрей М. Моделювання еколого-економічного управління підприємством / М. Негрей, А. Малиновський // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.– Луганськ, 2010. – С. 187 – 193.
2. Рамазанов С.К. Инструменты эколого-экономического управления предприятием: Монография. – Донецьк: ООО «Юго-Восток Лтд,», 2008. – 351 с.